

1990. november 3. – ÚJSÁGTULAJDON - **A megyei lapokat törvényesen adták-vették — állapította meg a Legfőbb Ügyészség.** Ezek

szerint a magyar napilapok többségének törvényesen lett külföldi tulajdonosa is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy véget ért volna a harc a magyar napisajtó birtoklásáért. Külföldi vevők más lapoknál is sorban állnak ajánlataikkal.

A Magyar Narancs vendégszereplését a Népszabadság egyik hétfői mellékletében akár sajtótörténeti korszakzáró „bulinak” is felfoghatjuk. Lehet, hogy véletlenül, de az időzítés épp akkorra esett, amikor a volt állampárt jogutódja, valamint a tulajdonában levő lapok többsége már megszabadult egymástól, s a hírek szerint az utolsó megmaradt napilap — az Esti Hírlap — ügye is „sínen van”. Túlzott elégedettségre azért nincs ok, ma már bizonyos, hogy az üzletek egy része jogi szabályozatlanság közepette, sokszor éppen a joghézagok kihasználásával született.

Jellemző, hogy az első privatizálók, az Axel Springer Budapest Kft.-hez szökött megyei lapok munkatársai anyagilag sokkal rosszabbul jártak, mint a Magyar Szocialista Párt (MSZP) által utóbb nyíltan áruba bocsátott újságoknál dolgozó társaik. Hét vidéki szerkesztőség — bedőlve a Springer Kft. nyugati színvonalú technikát, külföldi publikálási lehetőségeket és nem utolsósorban a korábbi beosztást garantáló ígéreteinek — kollektíven átlépett a kft. által alapított „új” lapokhoz. Az MSZP máig nem tudta lemosni magáról a gyanút, hogy társtettes volt a lapszöktetésben, pedig ma már valószínűsíthető, hogy az újságokért közvetlenül egy fillért sem kapott. Híreink szerint azonban az „új” lapoknak feltűnően előzékenyen „otthagytak” különféle eszközökért — melyek egyes értékelések szerint pusztán néhány rozzant írógépet jelentenek —, valamint a helyiségek bérleti díjaként nem kevesebb, mint 110 millió forint gazdagította az MSZP-pártkasszát. Máté László, a szocialisták kincstárnoka ezt az értesülésünket úgy pontosította, hogy ez az összeg nem közvetlenül az MSZP-hez, hanem a felszámolás alatt álló megyei kiadóvállalatokhoz került, és — tette hozzá — szerepel az Állami Számvevőszéknek a közelmúltban benyújtott vagyonszámolásukban. Korábban arról is szó volt, hogy az MSZP esetleg visszaperli a Springertől a lapokat, ám Máté László kijelentette: ez már eszük ágában sincs, ellenkezőleg, örülnek, hogy héttel kevesebb újsággal kellett bíbelődniük.

Pedig a megmaradt 11 lap értékesítése bebizonyította: „megérnek” azért e lapok néhány milliót — összesen ugyanis 530 millióért keltek el. Az MSZP ugyanakkor bejelentette: az értékesítési költségek levonása után megmaradó pénzt a köz javára óhajtja fordítani. A jelek szerint egyébként a szocialisták jogászai, üzletemberei sokat fejlődtek a zűrös Springer-ügyek óta. A 11 lap eladására pályázatot írtak ki, melyet a sajtóprivatizációt ellenőrző parlamenti bizottság felkérésére a Legfőbb Ügyészség is megvizsgált, és törvényesnek talált. A lebonyolítással megbízott kft. vezetője kérdésünkre azt állította, hogy a lapok az eleinte meglehetősen alacsony külföldi ajánlatok után végül a kft. által felszámolt jó árakon keltek el. A keleti megyékben megjelenők kissé alacsonyabb, a nyugati országrészben kiadottak magasabb összegért, de az átlagos eladási ár meghaladta az MSZP által korábban kalkulált ezer előfizetőn-kénti egymillió forintot. A jelenleg bérelt szerkesztőségi berendezéseket — hallhattuk az MSZP-központban — a kiadóvállalatok felszámolása során a párt az új tulajdonosoknak szándékozik értékesíteni. Nem jártak rosszul a pályázattal — legalábbis ami tulajdonosi pozíciójukat illeti — maguk a szerkesztőségek sem. Bár a pályázati felhívás előírta, hogy a dolgozói kollektívát legalább 10 százalékos tulajdonhányadhoz kell juttatni, a valóságban az új társaságok alaptőkéjének

legkevesebb 20 százaléka az újságírók tulajdonába került, de arra is akadt példa, hogy a szerkesztőség kft. formájában, többségi részesedést szerzett.

Kilóg a volt MSZ(M)P megyei lapok sorából a Pest Megyei Hírlap. Ez az újság a Hírlapkiadó Vállalattal egy időben százszázalékos állami tulajdonba került. Mint Nagy Imrétől, a lapeladásokban jócskán érintett (korábban MSZP-tulajdonú) Vállalkozásszervező Kft. egyik jelenlegi tulajdonosától — a másik a felesége — és vezetőjétől megtudtuk: egy tavaszi osztozkodáskor az MSZP a Hírlapkiadó javára egy „csomagban” lemondott a Pest Megyei Hírlap, a Ludas Matyi és a Magyarország teljes, a Figyelő és az Esti Hírlap 45-45 százalékos tulajdonjogáról. Cserébe a Hírlapkiadó átutalt a Szocialista Pártnak 45 millió forintot, továbbá az év végéig vállalta a Kritika és a Társadalmi Szemle kiadási költségeit. A cserebere után a két lap — a Figyelő és az Esti Hírlap — 45-45 százaléka, valamint a Vasárnapi Hírek maradt a párt tulajdonában. Az MSZP e lapokban lévő részét arra a kft.-jére íratta, melynek egymillió forintos törzstőkéjét Nagy Imre később megvásárolta a párttól. A lapok „záros határidőn belüli” értékesítéséről a felek szerződést írtak alá, melynek értelmében az eladási ár — a közvetítési jutalék levonása után — az MSZP kasszájába kerül. Ismeretessé vált, Robert Maxwell angol sajtómágnás 45 millió forintért „kivásárolta” a kft.-t az Esti Hírlapból, új gazdát talált tehát az utolsó MSZP-napilap (elkelt már a Figyelő is). A délutáni lap főszerkesztője érdeklődésünkre nem tudott az üzlet újabb fejleményéről beszámolni: egyelőre a külföldi partner végleges ajánlatára várnak, s csak ezután nyújtják be az iratokat az Állami Vagyonügynökségnek. A nem pártlapok közül kérők kerülgetik a Népszavát, a Világgazdaságot is, a Pesti Hírlap még kitart a magyar tulajdonosok mellett, annak ellenére, hogy nem megy igazán jól. A korábbi pártellenőrzés eltűnéséből és a külföldi tulajdonosok megjelenéséből azonban a jelek szerint nem következik automatikusan a lapok függetlensége és a korábbi bizonytalanságok megszűnése. Legalábbis erre utalnak az utóbbi hónapok egyes eseményei. A Hazafias Népfronttól megszabadult Magyar Nemzet szerkesztőségére például a dolgozók többségének nem tetsző külföldi tulajdonost próbál ráerőltetni a kiadó vezetése — némi kormányzati támogatással. Több lapnál pedig — híreink szerint — példányszámesés miatti retorziók, leépítések fenyegetik a szerkesztőségeket.

Nem túl biztató jel az sem, hogy néhány lap — nem tudni, vajon a hírhedt kiugrások elkerülése vagy éppen előkészítése érdekében — négy-öt, az eredeti lapelnevezésre emlékeztető vagy attól alig eltérő „Új”, „Euro” vagy „Magyar” jelzővel kiegészített néven is bejegyezte magát. Mindez arra utal, hogy — bár már a lapok többsége új tulajdonos(ok)ra talált — nem ért véget a harc a magyar napisajtó birtoklásáért. Könnyen lehet, hogy a mai tulajdonosi struktúra hamarosan felborul: elsősorban a papírárak emelkedésére hivatkozva több lap drágul a napokban, s előfordulhat, hogy egyik-másik veszteségessé válik, s talán meg is szűnik.